

ถามต้องมีเหตุ

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหาธรรม วันที่ ๖ เมษายน ๒๕๕๔

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองขาว อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

มันเป็นข้อ ๓๖๗. นะ

ถาม : ๓๖๗. เรื่อง “สวคมนต์แล้วตัวหมุน”

หลวงพ่ : เขาถามมาเรื่องตัวหมุน แล้วเราตอบเขาไป แล้วมันเป็นประโยชน์นะ

ถาม : ตอนนี้อยู่ไม่หมุนเกือบเดือนแล้ว ดีใจมาก ทำตามคำแนะนำของหลวงพ่ ขอขอบคุณ.. ตอนนี้นำกำลังฟังธรรมะของหลวงพ่ย้อนหลังทางอินเทอร์เน็ต

หลวงพ่ : เขาแจ้งผลมา ก็ยังว่าใช้ได้อยู่ ถามมาว่าเวลากวนาไปแล้วมันจะตัวหมุนมาก ตัวโยกตัวคลอนมากแล้วจะแก้ไขอย่างไร แล้วเราอธิบายไปแล้ว นี่เพียงแค่แจ้งผลมาว่า

“ตอนนี้ไม่หมุนแล้วค่ะ ทำตามคำแนะนำของหลวงพ่ ขอขอบคุณมาก”

ทำตามคำแนะนำก็บอกว่าให้พุทโธชัดๆ ไว้ พุทโธไว้ชัดๆ เพราะเวลาตัวมันหมุน เวลาอธิบายไปมันหลากหลายมาก ทีนี้พอหลากหลายมากมันไปเข้ากับทางของพระบางองค์ เพราะเขาสอนให้หมุน สอนให้หมุน

เราไม่ได้สอนให้หมุน สอนให้หยุดหมุน! ถ้าหมุนอยู่ เคลื่อนไหวอยู่ มันเป็นสมาธิไม่ได้ การเป็นสมาธิคือนิ่งอยู่ ไม่เคลื่อนไหว แต่ก่อนที่มันจะเป็นสมาธิมันอาจมีการเคลื่อนไหวก่อน เคลื่อนไหวเข้าไปสู่ความหยุดนิ่ง แต่ถ้าบอกว่าเคลื่อนไหวตลอดเวลา มันไม่ใช่ ถ้าพูดถึงสมาธินะ แต่ถ้าปัญญานั้นก็ไปอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้นเวลาพูด พอบอกว่าตัวหมูนั่นเป็นจริต เป็นนิสัย มันมีคำถามเข้ามาอีกเยอะมากเลย อู๋.. หลวงพ่อ ถ้าตัวหมูไปแล้วไปเหมือนกับพระองค์นั่น เหมือนกับพระองค์นั่น มันไปเข้ากับพระองค์นั้นๆ เหมือนกับเป็นการไปการันตีว่า การตัวหมู่นั้นเป็นความถูกต้อง.. เราไม่ได้บอกว่าการตัวหมู่นั้นเป็นความถูกต้อง แต่การตัวหมู่นั้นอาจมีหมู่นได้ แล้วแต่จริตนิสัยของจิต

เหมือนคนถนัดซ้าย ถนัดขวา คนเราเขียนหนังสือถนัดขวาเป็นส่วนใหญ่ แต่คนถนัดซ้ายมี ถ้าคนถนัดซ้ายหรือถนัดขวา เวลาเราเขียนหนังสือ หรือเวลาเราทำวิชาชีพแล้ว มันออกมาเป็นผลงานอันนั้นต่างหาก ไม่ใช่ว่าถนัดซ้ายหรือถนัดขวามันจะเป็นความถูกต้องหรือความผิด แต่ผลงานนี้ คนส่วนใหญ่แล้วเป็นคนถนัดขวา

นี่ก็เหมือนกัน ส่วนใหญ่การประพฤติปฏิบัติแล้วมันอาจจะสงบไปเฉยๆ ก็ได้ คำว่าสงบไปเฉยๆ จะเป็นส่วนใหญ่นะ ส่วนใหญ่เพราะอะไร ส่วนใหญ่เพราะว่าคนเรานี้ ยอดของเจดีย์เป็นส่วนน้อย ฐานของเจดีย์เป็นส่วนใหญ่ คนชั้นรากหญ้า คนชั้นกลาง คนชั้นส่วนบน

นี่ก็เหมือนกัน คนส่วนบน คนส่วนใหญ่ ที่ว่าจริตนิสัยทำได้ง่าย หรือเป็นที่ว่าจะเห็นฤทธิ์เห็นเดช รู้วาระจิตต่างๆ มันเป็นคนส่วนใหญ่ของยอดเจดีย์ แต่ส่วนพื้นฐานของเจดีย์นี้มันสงบไปเฉยๆ โดยที่ไม่มีสิ่งใด โดยไม่มีสิ่งต่างๆ ไอ้พวกเราก็เลยแปลกใจแปลกใจว่าทำไมเราไม่มีแบบนี้ๆ แบบนี้นั้นเหมือนกับคำว่าคนถนัดซ้ายหรือถนัดขวานี้แหละ คนถนัดขวาจะเป็นคนส่วนใหญ่ คนถนัดซ้ายเป็นคนส่วนน้อย แต่คนส่วนน้อยหรือส่วนใหญ่ เวลาทำวิชาชีพแล้วมันเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

ฉะนั้นการหมუნๆ มันก็เป็นลักษณะอย่างนี้ ถ้ามันหมუნ มันเป็นจริตนิสัยของบางคนมันมี ถ้ามันมีแล้วเราก็พุทโธไว้ซัดๆ หรือว่าเรากำหนดสติไว้ การหมუნมันเป็นกิริยาภายนอก แต่ถ้ามันปล่อยวางได้ มันเข้ามาสู่ความสงบนะ ความหมუნก็จะหายไป แล้วจิตจะมีความสงบด้วย มีกำลังด้วย มีพื้นฐานด้วย.. นี้พูดอธิบายถึงว่าจิตหมუნ ไม่ได้ว่าจิตหมუნถูก ไม่ได้ว่าจิตหมუნจะเป็นคุณงามความดี ไม่ใช่! มันเป็นเวรกรรมของจิตดวงนั้นต่างหาก มันเป็นเวรกรรมของคน มันเป็นความถนัดของจิต เราไม่สามารถที่จะไปควบคุมและไปยืนยันสิ่งนั้นได้

ฉะนั้นสิ่งที่ว่าถ้ากำหนดพุทโธชัดๆ หรือกำหนดสติชัดๆ กำหนดลมหายใจชัดๆ ชัดๆ ไว้ มันจะเป็นอย่างไรก็ให้มันเป็นไป แล้วมันจะเข้ามาสู่ตัวจิต ถ้าเข้ามาสู่ตัวจิตแล้ว นิ่งอยู่ เห็นไหม นิ่งอยู่พร้อมกับสติ พร้อมกับความรู้สึก นิ่งอยู่อันนี้ นี่เป็นสัมมาสมาธิ แล้วเราก็จะมีความสุข สิ่งนั้นมันก็ผ่านมา มันผ่านพ้นไป.. นี้พูดถึงว่า “จิตหมุน”

ถาม : ๓๖๘. เรื่อง “ด้วยหลักด้วยเกณฑ์”

หลวงพ่ : คำถามนี้ ชื่อมันแปลกอยู่ คำถามนะ เรื่องด้วยหลักด้วยเกณฑ์ แต่ชื่อผู้ถามนะ “ใจก็ไม่มี” ถ้าใจก็ไม่มีก็ไม่ต้องถามแล้ว ใจก็ไม่มี.. แล้วคำถามนี้มันแปลกมาก ฉะนั้นเราจะตอบเฉพาะ เพราะถ้าไม่ตอบเลยมันก็เหมือนกับเขาว่าแห่รังแตน แล้วแตนมันไม่ต้อย ในเมื่อเขาแห่รังแตนแล้ว แแตนมันต้องออก

เขาพูดถึงว่า “จิตส่งออก”

ถาม : ผลอันเกิดจากจิตส่งออกแล้วหวั่นไหวเป็นทุกข์ จิตเห็นจิตเป็นมรรค สติเห็นจิตสังขาร (นี่เขาพูดถึง) ผลอันเกิดจากจิตเห็นจิตเป็นนิโรธ สติเห็นจิตสังขารไม่ได้ สติไม่ใช่จิต สติไปเห็นสิ่งใด สติมันก็ค่อยๆ จับไว้เฉยๆ สติเป็นตัวพื้นฐาน เป็นตัวให้เริ่มต้นทำสมาธิ สติเป็นตัวเริ่มต้นทำให้ทำทุกๆ อย่าง แต่ตัวสติจะทำอะไร สติก็คือสติ สติเห็นจิตสังขาร

การอธิบายแบบนี้ จิตเห็นจิตแจ่มแจ้งเป็นมรรค สติเห็นจิตสังขารในขั้น ๕ ในความรู้สึกของผม เป็นธรรมขั้นตัดสังโยชน์ในส่วนของสัkkายทิฏฐิเท่านั้น เพราะการล่วงพ้นจากขั้น ๕ เป็นการละสังโยชน์เบื้องต้น เป็นการเปิดประตูพระนิพพาน ประตูแรกคือพระโสดาบัน หากความคิดของผมผิด ขอหลวงพ่โปรดแผ่ความเมตตามายังศิษย์ผู้อยู่ไกลด้วยครับ

เพราะผมพิจารณาว่า การตัดแขนตัดขาที่ขาดไป ไม่มีความรู้สึกเจ็บปวดครวคร่าวดแต่อย่างใด ส่วนจิตที่ยังไม่ตัดขาดนั้นสติยังรู้สึกอยู่ แต่เมื่อตัดจนสุดท้ายแล้ว ขั้นทั้งหลายก็เป็นแค่ก้อนธาตุ ไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่เรา จิตต้องชักฟอกที่จิต ไม่ใช่ชักฟอกที่ขั้น ขอให้ความเมตตาด้วย

หลวงพ่ : อย่าวิตก วิจารณ์ไปเลย อย่าเป็นห่วงว่ามีเงินมีทองเยอะๆ แล้วไม่มีที่เก็บ ไม่ต้องห่วง อย่าห่วงว่ามรรคผลนิพพานเราจะไม่รู้จักมัน ไม่ต้องห่วง! ไม่ต้องห่วง! เพราะว่าคำถามนี้มันแปลกมาก มันแปลกที่ว่ามันเป็นการโต้แย้งใจ เป็นการโต้แย้งคำถามอันนี้มันถามบอกว่า

“ถ้าจิตเห็นจิต จิตละชั้นร้ ชั้นร้มันไม่ใช่จิต ถ้าจิตละชั้นร้แล้วก็ต้องไปชักฟอกกันที่จิต”

แล้วชักฟอกอย่างไรล่ะ? แล้วชักฟอกอย่างไร? ลูกเราเกิดมา เราอยากให้คุณเราจับค็อกเตอร์ แล้วเราบอกให้คุณเราจับค็อกเตอร์แล้วค่อยมาเรียนอนุบาลหรือเปล่า ลูกเราคลอออกมาแล้วลูกเราเป็นค็อกเตอร์ เสร็จแล้วก็เรียนจากค็อกเตอร์ลงมาใช่ไหม เป็นค็อกเตอร์ก่อน แล้วก็ค่อยปริญญาโท แล้วปริญญาตรี แล้วก็มาเรียนชั้นอุดมศึกษา มาเรียนมัธยม มาเรียน ป.๔ แล้วมาเรียนอนุบาล เป็นอย่างนั้นหรือ? ลูกเราเกิดมาเราก็ต้องให้เรียนอนุบาลขึ้นไปก่อนใช่ไหม จากอนุบาลเราก้ ก.เอ๋ย ก.ไก่ ไปเรื่อยๆ จนเขาเรียนมัธยม แล้วเรียนปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก เขาเป็นค็อกเตอร์ไป

อันนี้ก็เหมือนกัน ในเมื่อเราว่าสติเห็นจิตสังขาร เขาจะบอกว่าที่เราพูดกันมันเป็นของต่ำต้อย ถ้าพูดถึงว่ามันต้องไปฟอกกันที่จิตต่างหาก ไม่ใช่ฟอกกันที่ชั้นร้.. จะฟอกอะไรหรือไม่ฟอกอะไร มันเริ่มต้นจาก

“ดอกบัวเกิดจากโคลนตม”

มันก็เกิดจากจิตที่เรามีกิเลสทั้งนั้นแหละ แต่โดยสามัญสำนึกของพวกเรา ว่าใครมีกิเลสปฏิบัติไม่ได้ ใครมีความอยากปฏิบัติไม่ได้ ต้องไม่มีความอยากถึงปฏิบัติ ก็พระอรหันต์ไปปฏิบัติ ให้อั้วพวกเราปฏิบัติไม่ได้เพราะเรามีความอยาก ความอยากมันเป็นสามัญสำนึก มันมีของมันอยู่แล้ว ถ้ามันไม่มีความอยากเราจะมาเกิดเป็นคนหรือ เกิดเป็นคนมือวิชาอยู่เพราะมันมีความอยาก จิตได้สำนึกมันมีหมดแหละ

เราบอกเราไม่อยากจะ เพราะเราเรียนมาใช่ไหม อย่างพวกเรานี้เป็นผู้ใหญ่ เห็นไหม มารยาทสังคมเราก็ต้องเรียบร้อยใช่ไหม เราจะปล่อยตัวเราเหมือนเด็กๆ ได้หรือ

เด็กๆ มันเล่นกัน มันจะนอนกลิ้งอย่างไรก็ได้ มันก็เรื่องของเด็ก ไม่มีใครถือสามันหรือก แต่เราเป็นผู้ใหญ่ขึ้นมา เราจะทำอย่างนั้นมันจะเสียมารยาทไหม

อันนี้ก็เหมือนกัน นี่พอเราศึกษาธรรมะขึ้นมาแล้วเราก็มีมารยาทใช้ไหม เขาบอกไม่ให้มีความอยาก อู้ฐ.. กิริยามารยาทเรียบร้อยน่าดูเลย ไม่มีมีความอยาก จิตนี้เรียบร้อย จิตนี้ไม่มีมีความอยาก เราก็คิดได้แค่นี้แหละ แต่ความจริงมันมีกิเลส ความอยาก จิตได้สำนึก มันมี อยากเล็กๆ มันมี ถ้ามันไม่มีมีความอยากอยู่เล็กๆ มันจะปฏิบัติทำไม

พวกเราอยากพ้นจากทุกข์ใช้ไหม เราเป็นชาวพุทธใช้ไหม เวลาเรากราบไหว้ เราทำวัตร เราสวดมนต์ นี่อธิปิ โส ภาคะวา เห็นไหม ระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ เราก็ออยากเป็นอย่างนั้น เราอยากเป็นนะ บุคคล ๘ จำพวกใช้ไหม โสคาปัตติ มรรค โสคาปัตติผล สกิทาคามิมรรค สกิทาคามิผล อนาคามิมรรค อนาคามิผล อรหัตตมรรค อรหัตตผล

ในสังฆคุณ บุคคล ๘ จำพวก จิตนี้มันจะพัฒนาของมันไป เวลาเราปฏิบัติไปแล้ว เรานี้แหละเป็นโสคาบัน เป็นสกิทาคา เป็นอนาคา เป็นพระอรหันต์ แล้วพอเราเป็นอย่าง นั้นแล้ว ถ้ามันเป็นไปตามข้อเท็จจริงของมัน นี่มันเป็นความจริง

ถ้าความจริงนี้การกระทำมันก็มีความเพียรชอบ ความเพียร ความวิริยะ ความ อุตสาหะมันก็เป็นมรรคอันหนึ่ง มันอยากพ้นทุกข์ มันไม่ได้อยากโดยที่เป็นกิเลสตัณหา ความทะยานอยาก อยากโดยที่ทำลายตัวเอง.. นี่ความอยากโดยจิตได้สำนึกมันมีอยู่แล้ว ฉะนั้นเวลาเราไปศึกษากันแล้ว เห็นไหม มารยาทสังคมเราก็อารู้ไปหมด

ทีนี้ย้อนกลับมา “ถ้าละชั้นฟอกชั้นมันก็เป็นแค่โสคาบัน” แล้วเอ็งได้โสคาบัน หรือยังล่ะ? ถ้าเอ็งได้แล้วมันก็จบใจ ถ้ายังไม่ได้ แล้ววิตก วิจารไปอะไร?

นี่ไงเราถึงบอกว่ามันวิตก วิจารไปไง กลัวว่าเราเป็นเศรษฐีแล้วไม่มีที่เก็บตังค์ไง เราเป็นเศรษฐีแล้ว ทรัพย์สมบัติเราจะไม่มีที่เก็บ.. ไม่ต้องห่วง มันจะแค่ละชั้นหรือไม่ ละชั้น ขอให้มันทำจริงเถอะน่า! ให้มันเป็นจริงขึ้นมา จิตเห็นจิตนี้...

นี่เราตอบแบบกัณนะ เพราะเราเข้าใจว่าคำถามนี้ ถามเพื่อจะเอาไปหาकिनใจ หลวง พ่อตอบมา แล้วเราจะได้อาไปเรียบเรียงใหม่ จะเอาไปเรียบเรียงใหม่อีกแล้วหรือ จิต

เห็นจิตนี้ พุคถึงถ้ามันเป็นเรื่องความสงสัยจริง อะไรจริง คำถามอย่างนี้มันเป็นคำถามแบบว่ามันไม่มีเหตุมีผล คำถามว่า “ถ้าจิตเห็นจิต จิตสังขาร แล้วพอตัดสังขารแล้ว มันก็แค่ละสัตกายทิฏฐิ แล้วมันก็เป็นการฟอกขันธ์ แต่ความรู้สึกรู้สึกของเรา เราต้องฟอกที่จิต”

แล้วฟอกที่จิตฟอกอย่างไรล่ะ? ถ้ามันรู้แล้ว รู้แล้วแล้วฟอกอย่างไร? คำถามนี้เป็นคำถามลวง จะลวงให้ตอบไป

ฉะนั้นไอ้เรื่องอย่างนี้มันเป็นโดย “อริยสัจมีหนึ่งเดียว” จิตส่งออกเราพูดจบหมดแล้ว จิตมันส่งออกอย่างไร มันผ่านขั้นตอนอย่างไร อย่างเช่นเราณี โทษนะ อย่างพวกโยมมานั่งอยู่นี้ด้วยมารยาทใช่ไหม โยมก็ต้องแต่งตัวด้วยความสุภาพเรียบร้อยใช่ไหม ทีนี้เวลาโยมจะทำความสะอาดร่างกายเราณี เรากลับไปที่บ้านเราทำอย่างไร เราก็ต้องเปลื้องผ้าออก เราต้องอาบน้ำชำระล้างร่างกายใช่ไหม

ขันธมันก็เปรียบเหมือนเสื้อผ้านี้แหละ เปรียบเหมือนเสื้อผ้าไหม เพราะจิตมันส่งออกไป เราออกมาโดยมารยาทสังคม เราไปอยู่ในสังคมไหนเราก็ต้องทำตัวให้เราเข้ากับสังคมนั้น

จิต.. โดยธรรมชาติของมันจิตมันส่งออก ส่งออกผ่านอะไร ก็ผ่านขันธ์ ขันธ์อย่างหยาบ ขันธ์อย่างกลาง ขันธ์อย่างละเอียด แล้วเวลามันจะซักฟอกกันไป มันก็ต้องซักฟอกจากขันธ์นั้นเข้ามา ถ้าไม่ซักฟอกจากขันธ์เข้ามาจะไปซักกันที่ไหน เขาบอกขันธ์ไม่ต้องซักฟอกเลย โยมกลับไปนี่ เราจะเอาด้ายเย็บไว้เลยนะ เสื้อผ้าชุดนี้เย็บตายตัวอยู่นี่เลย เวลาอาบน้ำก็อาบน้ำพร้อมเสื้อผ้าไป เวลาไปไหนก็อยู่อย่างนี้ตลอดไปเลย คือห้ามถอดเสื้อผ้าเลย เป็นไปได้ไหม

นี่ก็เหมือนกัน ขันธ์กับจิตมันไม่ใช่อันเดียวกัน แต่มันก็เป็นขั้นตอนของมัน เราจะไปสังคมนไหน เราจะทำอย่างไรไหม เราจะนุ่งเสื้อผ้าอย่างไรเข้ากับสังคมนไหน เราไปทำงานเราก็แต่งชุดราชการ เราไปทางอื่นเราก็แต่งชุดอย่างอื่นไป

ความคิด! คิดดี คิดชั่ว ความคิดมันก็ฟอกของมันเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา ความคิดมันก็ฟอกของมันเป็นขั้นเป็นตอนเข้ามา ฉะนั้นเวลาคนภาวนาเป็น อย่างพวกเราไม่ต้อง

มันใหญ่เกินไป เด็กมันจะรับงานสิ่งนั้นไม่ได้ มันทำงานสิ่งนั้นไม่ไหว ผู้ใหญ่พอเจองานสิ่งนั้นปั๊บ ผู้ใหญ่จะแก้ไขงานสิ่งนั้นได้ตลอดรอดฝั่งไป

จิต! ถ้ามีกำลังขึ้นมา มันพิจารณากาย เวทนา จิต ธรรมแล้ว ถ้ารับไม่ไหวต้องกลับมาพุทโธเพื่อให้กำลังมันเข้มแข็งขึ้นมา พอจิตมันเข้มแข็งขึ้นมาปั๊บ มันกลับไปทำงานใหม่ โอ้โฮ.. มันทำได้คล่องแคล่วมากเลย แต่ถ้าจิตมันไม่มีกำลัง มันไปทำงานอย่างไรมันก็ทำไปไม่รอดหรอก

จิตถ้าไม่มีสมาธิ ไปทำงานอะไรไม่ได้หรอก นี่จิตถ้าไปทางที่ถูก ถ้าไปทางที่ผิดนะ ไปรู้แง่นรู้นี้ ไปรู้ออกไป ไปรู้ชนิด ไปเห็นสิ่งต่างๆ เห็นแล้วกลับมาจะ กลัวก็กลัว เกือบตาย พอเห็นแล้ววิ่งหนีนะ กลับมาหอบเลยนะ อู้อู.. ไปเห็นมาแล้ววิ่งกลับมา แล้วมาถามว่านั่นคืออะไร ก็เอ็งวิ่งหนีกลับมาขังมาถามกูอีกว่านั่นอะไร

ถ้ามันผิดมันจะเป็นอย่างไร มันมีผิดมีถูกแล้วมาถามปัญหา ไอ้มันไม่มีผิดไม่มีถูก เพียงแต่ตั้งประเด็นขึ้นมา เห็นไหม ถ้าขั้นมันขาดไปแล้ว ขั้นมันขาดไปแล้วก็ไม่มี ความเจ็บปวดสิ จิตต่างหากมันมีความเจ็บปวด นี่มันต้องมาพอกกันที่จิตสิ ไม่ใช่มาพอกกันที่ขั้น.. เอ็งมาถามทำไมว่าเสื้อผ้าถอดอย่างไร เอ็งไม่เคยถอดหรือ? เอ็งโตนปานนี้ ถอดเสื้อผ้าไม่เป็นหรือ? อ้าว.. โตนปานนี้นะ นุ่งผ้า เปลี่ยนเสื้อผ้ามาขนาดนี้แล้วมันก็ต้องรู้ของมัน

อันนี้พูดถึงมันจะถามให้ไขว้เขว เราจะบอกทำให้ถามจนตาย หลักมันไม่มีเปลี่ยนแปลง เวลาคณภวานาเป็นนะ พระพุทธเจ้าพูดอย่างนี้

“เหมือนหลัก ๘ สอก ฟังดินลงไป ๔ สอก โผล่ออกมา ๔ สอก โคนลม โคนน้ำ แดดฝนขนาดไหน หลักนั้นก็โคลงเคลงหรือ”

คณภวานาเป็นนะ เป็นโสดาบันนะเป็นอรูปธรรม จะมันคงในโสดาบัน ไม่คลาดเคลื่อน ไม่หวั่นไหว เป็นสภิกาคามี จะเป็นสภิกาคามีโดยมันคง ไม่คลาดเคลื่อน และหวั่นไหว เป็นอนาคามี จะอยู่ในขั้นของอนาคามีด้วยความมันคง ไม่มีการคลาดเคลื่อนเพราะเป็นอรูปธรรม.. อรูปธรรม อฐานะที่จะเปลี่ยนแปลง ถ้าเป็นพระอรหันต์ด้วยยิ่งชัดเจนใหญ่

ฉะนั้นจะให้มันห้วนไหว การถามให้ฉลาดเคลื่อนมันเป็นไปไม่ได้หรอก ไม่ต้องมาทำให้ฉลาดเคลื่อน เป็นไปไม่ได้ ไม่ต้องมาถามให้มันมั่ว เป็นไปไม่ได้! เป็นไปไม่ได้หรอก

ฉะนั้นว่าจิตก็ไม่มี ถ้าจิตก็ไม่มีแล้ว นี่ผู้ถาม ชื่อนิกเนมเขาใจ ผู้ถามชื่อ “ใจก็ไม่มี” ถ้าใจก็ไม่มีแล้วมันก็ไม่ต้องถามแล้ว ขนาดใจมันก็ไม่มีแล้ว แต่ถ้าถามนะก็ถามมาด้วยข้อเท็จจริง ปฏิบัติไปแล้วมันเป็นอย่างไร ปฏิบัติไปนี่ถ้าถามให้ถามอย่างนั้น ว่าตัวเองปฏิบัติแล้วมันมีประสบการณ์อย่างไร ผิดถูกเราหาครูบาอาจารย์ ครูบาอาจารย์ท่านจะคอยแก้ผิดแก้ถูกให้เรา

ไอ้มันไม่มีอะไรผิดอะไรถูกเลยเข้าใจว่า ผมเป็นห่วงว่า ในเมื่อขั้นนี้มันขาดไปแล้ว พอขาดไปแล้วมันก็ไม่มีความรู้สึก แล้วความรู้สึกมันอยู่ที่จิต แล้วมันจะไปพอกันอย่างไรล่ะ? ถ้าตอบไม่ได้ก็เขียนมาใหม่เนาะ สงสัยจะตอบคนอื่นไม่ได้

อย่าลวง! อย่าลวง! ถามลวงไม่มีประโยชน์หรอก

ข้อ ๓๖๘. นะ เห็นไหม ข้อเท็จจริงมันเป็นแบบนี้ ฟังนะ.. เวลาคนภาวนา คนทำอะไรผิดพลาดไปแล้ว มันผิดแล้วเราจะแก้ให้ถูก นี่เรามีครูบาอาจารย์กันมาเพื่อเหตุนี้ไง เพื่อให้ดี ถ้าจะมาซักให้มันไขว้เขว ไม่มีประโยชน์อะไรหรอก

ถาม : ๓๖๘. เรื่อง “การเอาชนะการลบหลู่พ่อแม่ครูบาอาจารย์”

กระผมได้เกิดความคิดที่ไม่ดีต่อพ่อแม่ครูบาอาจารย์ เช่นตบหัวมันชะดีไหม? (ความคิดนะ นี่ความคิดเขา) หรือมีความหยาบเกิดขึ้นที่ใจ ซึ่งกระผมไม่ได้มีเจตนาในการที่จะคิดอย่างนั้นเลย ความคิดพวกนั้นจะเกิดมากตอนที่พบหรือเห็นพ่อแม่ครูบาอาจารย์ หรือตอนที่ไปพบ ความคิดเหล่านี้เกิดขึ้นบ้างแต่ไม่มากเท่าไร ซึ่งกระผมพยายามที่จะชนะมันให้ได้ แต่ก็ไม่ได้

กระผมพยายามพุท โธ พุท โธ ความคิดนั้นก็หยุดลง แต่ไม่เด็ดขาด มันกลับคิดเกิดขึ้นมาอีก ทั้งที่ผม โกรธในความคิดเช่นนั้นมาก ทั้งที่กระผมก็มีความศรัทธา เคารพพ่อแม่ครูบาอาจารย์อย่างหาที่สุดไม่ได้ ถ้ากระผมชนะความคิดพวกนี้ได้ กระผมก็จะได้หมดจากความคิดพวกนี้ซะที เป็นอิสระซะที ขอความเมตตาหลวงพ่อด้วยครับ

หลวงพ่ : นี่ถ้าคนปฏิบัติไป พอเวลาปฏิบัติไปแล้ว จิตเรามันจะสัมผัสมัน สัมผัสนี้มีขึ้นมา กรณีอย่างนี้ เห็นไหม กรณีอย่างนี้มีมากพอสมควร เพราะเราแก้กรณีอย่างนี้ไปเยอะมาก เป็นทั้งพระ เป็นทั้งโยม เป็นทั้งพระ พระก็เป็นนะ พระไม่ใช่วัดเรา พระวัดอื่นนี่แหละ เขามาหาคะ เขาบอกว่าจิตใจมันแปลก เวลาคิดถึงครูบาอาจารย์ปั๊มนั้นจะมีคำจาบจ้วงมาตลอดเลย ทั้งๆ ที่ผมก็เคารพนะ ผมก็รักนะ พูดอย่างนี้ทุกคนเลย ทั้งๆ ที่ผมก็เคารพ แต่ทำไมเวลาเข้าไปใกล้ จิตใจมันจะติเตียนไปตลอดเลย

ทั้งๆ ที่เรารัก.. รักคือปัจจุบันใจ รักคือเรามีสตินี้ เราเข้าใจได้ใช่ไหมว่านี่คืออาจารย์เรา เราก็คงจะหาทางออกกันทั้งนั้นแหละ เราก็คงหาครูบาอาจารย์เพื่อจะช่วยเหลือเรา แต่ไอ้จิตได้สำนึก ไอ้ลึกลง เห็นไหม ไอ้ลึกลง นี่มันค่า มันว่า มันติเตียน แล้วมันก็เป็นทุกข์นะสิ ไอ้ลึกลง นี่มันกรรมเก่า

ลึกลง คือกรรมเก่าใช่ไหม อย่างเช่นรสนิยมนี้มันอยู่ที่ความรู้สึกของเราละ แต่พอรสนิยมนี้เรารู้ว่ารสนิยมใช่ไหม นี่เขาเรียกว่าจรตนิสัย ที่นี้พอเรามาแล้ว สิ่งนี้มันสมควรหรือไม่สมควร มันถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง เราก็พยายามจะระงับ พยายามจะระงับมัน

นี่พันธุกรรมทางจิตมันมีของมันมา ฉะนั้นกรณีอย่างนี้นะเราจะบอกว่า เราตัดใจเลย ตัดใจว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมานี้มันเป็นกรรมเก่า กรรมเก่าคือว่าจิตได้สำนึก สิ่งต่างๆ ที่มันเกิดขึ้นมา ฉะนั้นในปัจจุบันนี้มันเหมือนกับการชักเย่อกัน เหมือนกับความคิดลึกลง มันมีความรู้สึกอย่างนี้ แต่ชักเย่อคือความคิดปัจจุบันนี้ไง ความคิดปัจจุบันเรารู้ว่าจะอะไรผิดชอบชั่วดี เพราะเรามีสติปัญญาใช่ไหม เรามีความรู้สึกผิดชอบชั่วดี แล้วอะไรเป็นคุณงามความดีล่ะ?

“กตัญญูกตเวที” การรู้คุณคน มันเป็นเครื่องหมายของคนดี ฉะนั้นครูบาอาจารย์ พ่อแม่ครูจารย์เราก็เคารพ เรารัก ไปอาศัยท่านนะ เราไปอาศัยท่านเอง เวลาหลวงตาท่านพูดถึงหลวงปู่มั่น เห็นไหม เวลานั้นใครไปนิมนต์ฎีกามา ก็ทุกคนมาหาหลวงปู่มั่นเอง ทุกคนก็อยากจะพ้นจากทุกข์ ทุกคนก็มาหาหลวงปู่มั่น

ฉะนั้นเวลาหลวงปู่มั่นท่านแก่ชราภาพ ท่านเป็นวัณโรค หลวงตาท่านเห็นว่าหลวงปู่มั่นท่านชราภาพ ท่านฉันอาหารเข้าไม่ได้ ท่านก็ไปเอาน้ำมะพร้าวอ่อน แต่ให้นินเพลนะ ใส้แก้วไปให้ท่านดื่ม ท่านบอกว่า “ดื่มไม่ได้หรอก ดื่มไม่ได้”

นี่มันมีในสมัยพุทธกาล ที่ว่าเป็นเพื่อนกันสองคนผลัดกันฆ่ามาตลอดเลย เป็นเพื่อนกันนะ แล้วเกิดมาเป็นเพื่อนกันทุกชาติ แล้วฆ่ากันมาทุกชาติเลย แล้วมีอยู่ชาติหนึ่ง อยู่ในถ้ำ ไปปากถ้ำมาด้วยกันสองคน แล้วก็นอนอยู่ด้วยกัน เพื่อนคนนี่ถึงวาระที่จะฆ่า เขานี้ลุกขึ้นมาแล้ว คิดจะฆ่าเขา ทีนี้พระพุทธเจ้าแบบว่าพุททกิจ ๕ ใจ เเล็งญาณแล้วเห็น พระพุทธเจ้ามาแล้ว พระพุทธเจ้ามาด้วยฤทธิ์เลยนะ บอกหยุดก่อนๆ อย่าเพิ่งทำอะไร แล้วก็ให้ปลุกเพื่อนขึ้นมา พอปลุกเพื่อนขึ้นมา พอทั้งสองคนลุกขึ้นมาเลยนะ แล้วก็เทศน์เลย

“เธอสองคนผลัดกันฆ่า ชาตินี้ นาย ก. ฆ่า นาย ข. ชาติต่อไป นาย ข. ฆ่า นาย ก. ชาติต่อไป นาย ก. ฆ่า นาย ข. ผลัดกันทำอย่างนี้มาเป็นแสนๆ ชาติ ฉะนั้นต้องให้อโหสิกรรมต่อกัน” ให้ปลุกคนที่จะโดนฆ่าชาตินี้ขึ้นมา..

อยู่ในพระไตรปิฎกไปเปิดได้ พอปลุกขึ้นมาแล้วเทศนาว่าการให้มันละกันที่หัวใจใจ ถ้าเราไม่ละกันที่นี้ละ มันละกันไม่ได้ ฉะนั้นพอปลุกขึ้นมาที่นั่งฟังเทศน์ ท่านเทศน์ให้ฟังเลย พอเทศน์ให้ฟัง พอเราฟังเทศน์แล้วใจใหม่ เราก็มีความละเอียดใจใหม่

นี่ไงที่ว่าเวลาเราดำ เรามีคำหยาบเกิดในใจ มันอยู่ที่หัวใจใจใหม่ ฉะนั้นถ้าเป็นอย่างนี้เราก็ทำความเข้าใจ เราทำความเข้าใจว่าสิ่งนี้เราเคยมีความบาดหมาง เคยมีสิ่งใดมา ฉะนั้นสิ่งนี้เราขออโหสิ นี่เราถึงบอกว่ให้อุทิศส่วนกุศล ให้อุทิศส่วนกุศล แก้ไปเรื่อยๆ แล้วเวลาสวดมนต์ทำวัตรทุกครั้งไป พอสวดมนต์ทำวัตรเสร็จแล้วนี่ขอขมารัตนตรัย พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์

ถ้าเป็นพ่อแม่ครูจารย์เรา ขอขมาตลอด อุทิศส่วนกุศลแล้วขอขมาลาโทษ ขอเออะ ขอให้หมดเวรหมดกรรม ขอ! ขอ! อุทิศไป อุทิศไป พออุทิศไป จิตได้สำนึกที่มันดำใจ จิตได้สำนึกที่มันดำเราพยายามอุทิศออกไป พยายามอุทิศออกไป

เวรกรรมมันมีนะ เวรกรรมของใครของมัน เวรกรรมเก่าๆ มันมี เวรกรรมมันมี ฉะนั้นอันนี้มันเป็นกรรมเก่า กรรมใหม่ ให้อุทิศไป แล้วทีนี้พอเสร็จแล้วเราก็มาพุทโธ อย่างที่ว่านี่ ลูกต้องแล้ว พยายามพุทโธ พุทโธของเราไว้ พุทโธทำใจเราให้มีสติปัญญา ควบคุมได้ มันจะควบคุมได้

คำถามนะ “การเอาชนะการลบหลู่ครูบาอาจารย์”

เขาพูดเอง คำถามคือการพยายามจะเอาชนะใจตัวเองในการลบหลู่ครูบาอาจารย์..
 นี้เวลาพวกเรานักปฏิบัติ พุทธศาสนาเป็นอย่างนี้ เป็นอย่างนี้หมายถึงว่า อตตนา หิ อตตโน
 นาโถ ตนเป็นที่พึ่งแห่งตน ตนจะแก้ไขในหัวใจของตน ตนเป็นผู้ดูแลตรวจสอบในหัวใจ
 ของตน ถ้าตนเป็นผู้ดูแลตรวจสอบในหัวใจของตน แล้วเราไม่มีทางออก เราก็หาครูบา
 อาจารย์เป็นที่พึ่ง เป็นผู้ชี้แนะ เป็นผู้คอยแนะนำ

หลวงปู่มั่นบอกว่า “จิตสูงกว่า พยายามจะดึงจิตที่ต่ำกว่าขึ้นมาได้”

ฉะนั้นในการประพฤติปฏิบัติ ในการถามปัญหามันต้องมีเหตุมีปัจจัยอย่างนี้
 ปัญหามันถึงจะเป็นปัญหา ไม่ใช่ปัญหาลอยๆ มา ใอันนั้นมันเป็นอีกเรื่องหนึ่งนะ.. นี้
 ปัญหามันมีของมัน ทีนี้ปัญหานี้เราตอบบ่อยมาก เพราะคนเป็นมาก แต่เวลาคนเข้ามาใน
 เว็บไซต์ พอไปอ่านเจอปั๊บก็จะถามปัญหาใหม่ขึ้นมา แต่มันก็เป็นปัญหาซ้ำเก่า ซ้ำเก่าคือ
 เราเคยตอบปัญหาอย่างนี้มาแล้ว

ฉะนั้นเอาต่อไปอีกปัญหาหนึ่ง

ถาม : ๓๓๐. เรื่อง “การนั่งสมาธิกับการบรรลุธรรม”

กราบนมัสการหลวงพ่อกะ หนูมีคำถามดังนี้ สมมุติว่าชาตินี้ถ้าหนูนั่งสมาธิแล้ว
 หนูได้แค่ฌณิกสมาธิ โดยไม่สามารถได้สมาธิที่สูงขึ้นไปกว่านี้ เพื่อใช้ปัญญาพิจารณา
 ตามจริงได้ ถ้าอย่างนั้น ชาตินี้หนูก็จะไม่สามารถบรรลุธรรม หรือเป็นเบื้องต้นแค่พระ
 โสดาบันก็ไม่ได้ใช่ไหมคะ

หนูเชื่อคำสอนของพระพุทธเจ้า และเชื่อว่ากายใจนี้ไม่ใช่เรา คำที่ครูบาอาจารย์
 สอนหนูก็เชื่อและศรัทธาค่ะ และหนูก็ปรารถนาอยากไปนิพพาน แต่หนูไม่สามารถเห็น
 ทุกสิ่งได้ด้วยปัญญาค่ะ เปรียบเหมือนเรียนอักษรธรรมก็เข้าใจ แต่ไม่มีปัญญาเห็นตามความ
 เป็นจริงนะคะ กราบนมัสการด้วยเคารพอย่างยิ่ง

หลวงพ่ : ถ้าเราปฏิบัติไปแล้ว เราได้สมาธิแล้ว หลวงตาท่านจะแนะนำตลอดเวลา
 ว่าให้หัดฝึกใช้ปัญญา ถ้าสมาธินะ เวลาเป็นสมาธิแล้วนี้เราออกเราได้แค่ฌณิกสมาธิ
 ไม่ได้อุปจารสมาธิ แล้วเราจะพิจารณาเห็นกาย เห็นจิต เห็นสติปัญญา ๔ ตามความเป็น
 จริงได้อย่างไร

ฉะนั้นถ้าจิตเราเป็นสมาธิแล้วเราก็หัดใช้ปัญญา พอใช้ปัญญาเสร็จแล้วก็กลับมาทำสมาธิอีก ถ้าเราใช้ปัญญาแล้วกลับมาทำสมาธิอีก สมาธิมันจะทำให้ได้ง่ายขึ้น สมาธิจะปลอดโปร่งมาก แต่ถ้ามันทำสมาธิไม่ได้ เวลาใช้ปัญญาแล้วมันจะฟุ้งซ่านไป เราก็บังคับไว้

มันต้องสังเกต มันต้องหมั่นสังเกตจิตของเราเอง ถ้าจิตมันเป็นสมาธิ ถ้าเวลาฟุ้งซ่าน มันไม่ลงสู่สมาธิ เราจะให้มันคิดมากเกินไปมันก็จะฟุ้งซ่านออกไปซะใหม่ เราก็ต้องตั้งสติพุทโธ พุทโธให้ชัดเจน ถ้ามันชัดเจนขึ้นมาแล้ว เราใช้ปัญญาขึ้นไป ปัญญามันจะลัดเลาะ คือว่ามันพยายามจะไม่ให้จิตนี้ไปเกี่ยวเนื่องกับอะไร มันจะเข้าสมาธิได้ง่าย เห็นใหม่ มันก็เริ่มต้นได้

คือว่าถ้าเราทำไม่ได้เลย เราก็จะไม่ได้โศดาบันเลย คำว่าได้โศดาบันหรือไม่ได้โศดาบันนี่เราไปหวังตรงนั้นไง เราว่าจิตต้องลงเป็นสมาธิเต็มที่เลย ถ้าจิตมันลงสมาธิแล้วนะเราใช้ปัญญามันจะปลอดโปร่งมาก มันจะทะลุมาก คูสิเวลาเราใช้ปัญญา เห็นใหม่ ปัญญาโดยทั่วไป เวลาเราคิดในหน้าที่การงานมันเครียดมากเลย

ถ้ามันไม่มีสมาธินะ มันก็เหมือนๆ กันนั่นล่ะ มันจะเครียด มันจะวิตก วิจารณ์ มันจะไม่ลงลึกใจ มันจะไม่ชำระกิเลส ฉะนั้นเราต้องอาศัยสมาธิ ที่นี้สมาธิเราไม่ได้มากซะใหม่เราก็ใช้ปัญญาฝึกไป ฝึกไปเพื่อให้มันส่งเสริมกัน ระหว่างสมาธิกับปัญญานี้ ส่งเสริมกันว่าทำให้สมาธิได้ง่ายขึ้น

ฉะนั้นหัดใช้ปัญญาได้ ที่นี้เพียงแต่ว่า บอกว่าต้องมีศีล สมาธิ ปัญญา ถ้าไม่มีสมาธิจะเกิดปัญญาไม่ได้.. อันนี้เป็นการยืนยันถึงข้อเท็จจริงใจ เวลาข้อเท็จจริงเป็นโศดาบันมันต้องเป็นแบบนี้ ฉะนั้นยืนยันในข้อเท็จจริง แต่ถ้าเราเป็นการฝึกหัดใหม่แบบฝึกหัด! แบบฝึกหัดไม่ใช่ความจริง ถ้าแบบฝึกหัดเราก็ฝึกหัดของเราไป พอฝึกหัดของเราไปเราจะเห็นความจริง เราจะมั่นคงของเราขึ้นมา ถ้ามันคงขึ้นมาแล้ว เดี่ยวโศดาบันมันอยู่แค่เอื้อมไง

นี่หนูก็อยากจะไปนิพพานด้วยค่ะ แต่ขนาดโศดาบันหนูยังไม่มีปัญญาเลย แล้วหนูจะไปนิพพานได้อย่างไร.. เราก็หวังทุกคนแหละ แต่เวลาครูบาอาจารย์ของเรา เห็นใหม่ พระในเมืองไทยนี้ ๔ แสนกว่าเกือบ ๕ แสนองค์นะ แล้วเวลาปฏิบัติจริงจัง ในครู

บาอาจารย์ของเรา เวลาพระโพธิสัตว์ปรารถนาเป็นล้านๆ ล้านๆ เลยนะ แล้วมันก็สละทิ้งๆ สละออกไปเพราะมันไม่ไหว เวลาปรารถนาเป็นพระโพธิสัตว์เป็นล้านๆ แต่ถึงที่สุดเป็นพระพุทธเจ้าได้สักกี่องค์ ๑ หรือ ๒ องค์ยังได้หรือไม่ได้ อันนี้ขนาดเป็นพระโพธิสัตว์นะ

ฉะนั้นเวลาพระเรา ๔ แสนกว่า เวลาปฏิบัติไปแล้ว ในความรู้สึกมันจะเหลือมา กี่องค์ ฉะนั้นเวลาครูบาอาจารย์ท่านบอกว่า “ฟากตาย ฟากตาย” คือเราต้องจริงจัง ถ้าจริงจังนี้ข้อเท็จจริงเป็นแบบนี้ไง ข้อเท็จจริงมันเป็นแบบนี้ แต่! แต่ใน ๔ แสนกว่าองค์มี พระอรหันต์ใหม่? มี! มี! แล้วพระอรหันต์มาจากไหนละ พระมาจากไหน พระก็มาจากคน แล้วเราเป็นอะไร เราเป็นคน เราเป็นคนเราก็มีจิตใจและร่างกาย เราก็เป็นคนๆ หนึ่ง เราก็มีโอกาสคนหนึ่ง

ฉะนั้นเวลาเราทำของเราไป เราก็ทำของเราด้วยความเป็นจริงของเรา แต่! แต่ว่ามันต้องเป็นข้อเท็จจริง ฉะนั้นสิ่งที่เรายืนยันออกไปว่าต้องศีล สมาธิ ปัญญา เรื่องสมาธิ เราเน้นย้ำขึ้นมา เพราะสังคมเขาปฏิบัติสมาธิกันไง สังคมเขาปฏิบัติสการต่อเนื่อง การพัฒนาการของจิต มันไปตัดต่อกัน แล้วจิตมันจะพัฒนาไปได้อย่างไร

เราก็เพียงแต่ว่า ศีล สมาธิ ปัญญา คือว่าให้จิตมันพัฒนาเป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป ศีล สมาธิ ปัญญาขึ้นไป เราถึงยืนยันสมาธิๆ แต่มันก็ไม่ใช่ว่าเราต้องได้สมาธิเต็มที่ เราได้สมาธิขนาดไหน เราก็ใช้ปัญญาของเราได้ ปัญญาที่เราฝึกใช้ของเราได้ ฝึกของเรา ใช้ของเรา

แล้วอย่างที่ว่านี้ “แม้แต่เบื้องต้นที่ว่า เป็นพระโสดาบันหนุกก็จะไม่ได้ใช่ไหมคะ”

ถ้ามันได้มันก็คือได้ มันไม่ใช่ว่าใครจะบอกว่าได้หรือไม่ได้ มันเป็นจิตดวงนั้น ถ้ามันสมควรของมัน มันพิจารณาของมันโดยสมบูรณ์ของมัน มันก็เป็นของมันโดยธรรมชาติของมัน มันเป็นโดยสัจจะ สัจจะข้อเท็จจริงมันเป็นอย่างนั้น มันก็ได้เป็นอย่างนั้น ฉะนั้นมันอยู่ที่เราขยันหมั่นเพียร เห็นไหม นี่มันก็จะลงตรงนี้ ลงที่แบบว่าเราพูดบ่อย เอาไปเป็นคติใจ

กระรอกมันอยู่ชายทะเล แล้วลมพายุมันพัดรังของมันตกไปในทะเล แม่กระรอกนะมันเอาหางไปชুবน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด เอาหางชুবน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด จนเทวดาทนไม่ไหวนะ เพราะกระรอกตัวนี้เป็นกระรอกพระโพธิสัตว์ เอาหางไปชুবน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด เอาหางไปชুবน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด จนเทวดามาถามนะ แปลงเป็นเทพบุตรมาถามว่า

“กระรอกทำอะไร”

“ลมพายุมันพัดลูกตกลงไปในทะเล”

“แล้วทำอะไรล่ะ”

“จะเอาหางนี้ชুবน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด”

“ทำทำไมล่ะ”

“ทำเพื่อให้น้ำทะเลมันแห้ง เพื่อจะได้ค้นหาลูกตัวเองเจอ” แล้วมันเป็นไปไม่ได้ไหม? กระรอกตัวหนึ่งเอาหางไปชুবน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด เอาหางชুবน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด จะให้น้ำทะเลแห้ง

นี่คือความเพียรไง มันแทบจะเป็นไปไม่ได้เลยแต่กระรอกไม่สน เทวดาก็ถามว่ามันเป็นไปไม่ได้ เป็นไปได้หรือเป็นไปไม่ได้ไม่รู้ แต่ด้วยความรักลูก ลูกตกลงไปในน้ำทะเล จะเอาลูกขึ้นมาให้ได้ เอาหางไปชুবน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด แล้วก็วิ่งไปเอาหางชুবน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด จะให้น้ำทะเลแห้ง

จนสุดท้ายเทวดาด้วยฤทธิ์ เอาลูกของกระรอกขึ้นมาคืนให้กระรอกได้ด้วยฤทธิ์ แต่ด้วยความคิดของกระรอกจะเอาหางชুবน้ำทะเลขึ้นมาสะบัด ให้น้ำทะเลนี้แห้ง ให้น้ำทะเลเหือดแห้งไป เพื่อจะได้ไปค้นหาลูก เพื่อจะเอาลูกตัวเองกลับมา

นี่คือความเพียรของพระโพธิสัตว์ แล้วกรณีอย่างนี้มันเอาไปเป็นคติตัวอย่างได้ เพราะเราปฏิบัติใหม่ๆ เวลาเราท้อถอยนะ โห.. ปฏิบัติโยมเหนื่อยไหม ก็เหนื่อย เราเหนื่อยไหม ก็เหนื่อย เหนื่อยน่าดูเลย ทุกข์มาก เวลาจิตใจมันไม่สู้นะ เวลามันท้อถอยนี้ คิดถึงพระพุทธเจ้า เราจะคิดถึงพระพุทธเจ้า คิดถึงหลวงปู่มั่น นิสัยรายนะเราจะคิดถึง

พระพุทธเจ้าเลย พระพุทธเจ้าเป็นกษัตริย์ ๖ ปีทุกข์กว่าเราเยอะนัก ไร่รามันเศษคน มันจะไปทุกข์อะไรขนาดนั้น

ยิ่งถ้าหลวงปู่มัน เห็นใหม่ หลวงปู่มันออกปฏิบัติใหม่ๆ ไปไหนมีแต่คนวิงหนีเลย ไม่เคยเห็นนุ่งผ้าดำๆ อย่างนี้ มันไม่ใช่พระที่เขาคุ้นเคย.. นี่ไม่มีใครสนใจ มีแต่คนวิงหนี ท่านพยายามของท่าน ท่านยังเอาตัวท่านรอดมาได้

ฉะนั้นเวลาเราท้อแท้เนะ เราจะคิดถึงพระพุทธเจ้ากับหลวงปู่มันมาแต่ไหนแต่ไร ตั้งแต่บวชใหม่ๆ เลย จะคิดถึงพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าทุกข์กว่าเรา หลวงปู่มันทุกข์กว่า เอ็งเยอะนัก ความทุกข์เอ็งนี่จี๊ดๆ ไม่ได้เศษทุกข์ของหลวงปู่มันด้วย มันก็ฮึดกันมาหน่อย หนึ่ง มันก็สู้ขึ้นมา สู้ขึ้นมา เอามาเรื่อยๆ

กรณีนี้ก็เหมือนกัน “หนูได้ฟังหลวงปู่พูด แล้วหนูทำสมาธิไม่ค่อยได้”

พยายามทำของเราไปไง พยายามทำของเราแล้วใช้ปัญญา พอจิตมันสงบ คือสบายๆ เราก็ใช้ความคิด ใช้ความคิดถึงชีวิตว่าเกิดมาทำไม ชีวิตมีปัญหาอะไร แล้วปัญหาอย่างนี้เราหนักหนาสาหัสสากรรจ์ขนาดไหน เวลาจิตมันเห็นโทษมันก็ปล่อย พอปล่อยมันก็เป็นสมาธิพักหนึ่ง เวลามันคิดใหม่มันก็คิดได้ง่ายขึ้น คิดได้ดีขึ้น

พอคิดได้ดีขึ้นนะ พอมันปล่อยๆ วันหลังพอมันจะคิดถึงว่าชีวิตนี่คืออะไร นี่มันไม่สนเลย มันปล่อยหมด มันปล่อยหมด.. นี่มันคิดอย่างนี้ พิจารณาอย่างนี้ นี่คือการฝึกใช้ปัญญา

หลวงตาบอกว่า “ถ้ามีสมาธิแล้วไม่ออกใช้ปัญญา สมาธิก็คือสมาธิ”

ทีนี้ถ้าไม่มีสมาธิ ความคิดมันก็เป็นโลกีย์ปัญญา เป็นปัญญาของโลกๆ ฉะนั้นมันจะส่งต่อกัน.. ฝึกไปหัดไป เพราะมันมีปัญหาอบรมสมาธิ สมาธิอบรมปัญญา ไม่ต้องไปน้อยเนื้อต่ำใจ ไม่ต้องไปท้อถอย พยายามสู้ของเรา เราจะได้ประสบการณ์ของเรา เห็นใหม่

ถาม : แต่หนูไม่สามารถเห็นทุกสิ่งได้ด้วยปัญญาค่ะ เปรียบเหมือนไปเรียนอักษรธรรมก็เข้าใจ แต่ไม่มีปัญญาเห็นตามความเป็นจริง

หลวงปู่ : ไม่มีปัญญาเห็นตามความเป็นจริง เพราะนั่นมันเป็นสุดมยปัญญา แล้วเราปฏิบัติของเราไปอย่างนี้ สุดมยปัญญา จินตมยปัญญา แล้วจะเป็นภาวนามยปัญญา

ภาวนามยปัญญา คือปัญญาเกิดจากการภาวนา ไม่ใช่เกิดจากการเรียน ไม่ใช่เกิดจากสัญญา เกิดจากความจำ มันจะเกิดโดยการภาวนา แล้วการภาวนานี้เกิดจากจิต แล้วมันจะเข้ามาทำลายจิต แล้วหนูจะได้เป็นพระโสดาบัน! เอวัง